

Byla C-339/19

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2019 m. balandžio 25 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Înalta Curte de Casație și Justiție (Rumunija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2018 m. vasario 20 d.

Apeliantės:

SC Romenergo SA

Aris Capital SA

Kita apeliacinio proceso šalis:

Autoritatea de Supraveghere Financiară

Pagrindinės bylos dalykas

Apeliančių *S.C. Romenergo S.A.* ir *Aris Capital S.A.* (toliau bendrai – apeliantės) pateiktas apeliacinis skundas dėl 2015 m. gegužės 4 d. civilinio teismo sprendimo Nr. 1238 ir 2015 m. rugsėjo 28 d. *Curtea de Apel București – Secția a VIII-a de contencios administrativ și fiscal* (Bukarešto apeliacinis teismas, VIII skyrius – administraciniai ir mokestiniai ginčai, Rumunija) nutarties byloje prieš kitą apeliacinio proceso šalį *Autoritatea de Supraveghere Financiară* (Finansų priežiūros institucija, Rumunija) (toliau – ASF), kurią pakeitė *Comisia Națională a Valorilor Mobiliare* (Nacionalinė vertybinių popierių komisija, Rumunija) (toliau – CNVM).

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Vadovaujantis SESV 267 straipsniu, prašoma išaiškinti SESV 63 ir paskesnius straipsnius, siejamus su Direktyvos 2004/25/EB 2 straipsnio 2 dalimi ir su

Direktyvos 2001/34/EB 87 straipsniu, kurį pakeitė Direktyvos 2004/109/EB 2 straipsnio 1 dalies f punktas.

Prejudiciniai klausimai

Ar SESV 63 ir paskesni straipsniai, siejami su Direktyvos 2004/25/EB 2 straipsnio 2 dalimi ir su Direktyvos 2001/34/EB 87 straipsniu, turi būti aiškinami taip, kad jiems prieštarauja nacionalinės teisės sistemos nuostata [šiuo atveju – CNVM reglamento Nr. 1/2006 2 straipsnio 3 dalies j punktas], kuria įtvirtinama teisinė prezumpcija, kad įgydami ar turėdami alternatyvaus investavimo fondams prilyginamų bendrovių (vadinamosios investicinės bendrovės – IB) akcijas, kuriomis leidžiama prekiauti reguliuojamoje rinkoje, sutartinai veikia:

1. asmenys, kurie kartu sudarė ar sudaro su kapitalo rinka susijusius arba nesusijusius ekonominius sandorius, ir
2. asmenys, kurie, sudarydami ekonominius sandorius, naudoja tos pačios kilmės ar skirtingų subjektų, kurie yra dalyvaujantys subjektai, finansinius išteklius?

Taikytinos Sąjungos teisės nuostatos

SESV 63, 64 ir 65 straipsniai.

2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/25/EB dėl įmonių perėmimo pasiūlymų 2 straipsnio d punktas ir 2 straipsnio 2 dalis.

2001 m. gegužės 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/34/EB dėl vertybinių popierių įtraukimo į biržos oficialųjį prekybos sąrašą ir dėl informacijos, kuri turi būti skelbiama apie tuos vertybinius popierius, 87 straipsnis, kurį pakeitė Direktyvos 2004/109/EB 2 straipsnio 1 dalies f punktas.

Taikytinos nacionalinės teisės nuostatos

1. *Legea nr. 297/2004 privind piețele de capital (Kapitalo rinkų įstatymas Nr. 297/2004) bei vėlesni jo pakeitimai*

2 straipsnio 1 dalies 22 punkto a ir c papunkčiai

„1. Šiame įstatyme toliau išdėstyti terminai ir frazės vartojami šia reikšme: <...>

22) dalyvaujantys subjektai:

a) subjektai, kurie kontroliuoja emitentą ar yra jo kontroliuojami arba kuriems taikoma bendra kontrolė;

<...>

c) bendrovės-emitento fiziniai asmenys, atliekantys valdymo ar kontrolės funkcijas“.

2 straipsnio 1 dalies 23 punkto a ir c papunkčiai:

„23) sutartinai veikiantys asmenys – du ar daugiau asmenų, kurie aiškiai ar numanomai sudarytu susitarimu siekia vykdyti bendrą politiką emitento atžvilgiu. Kol neįrodyta priešingai, laikoma, kad sutartinai veikia šie subjektai:

a) dalyvaujantys subjektai;

<...>

c) prekybos bendrovės valdybos nariai, dalyvaujantys subjektai bei valdybos nariai ir dalyvaujantys subjektai;

<...>“.

286bis straipsnis

„(1) Kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo, veikdamas savarankiškai ar kartu su kitais sutartinai veikiančiais asmenimis, gali įgyti ar turėti ne daugiau kaip 5 % investicinės bendrovės kapitalo akcijų, išleidžiamų konvertavus privačios nuosavybės lėšas.

(2) Akcininkų, kurie turi akcijų, viršijančių 1 dalyje nustatytą ribą, naudojimasis šiomis akcijomis suteiktomis balsavimo teisėmis sustabdomas.

<...>

(4) Per 3 mėnesius nuo dienos, kai buvo viršyta 5 % investicinės bendrovės kapitalo riba, akcininkai privalo parduoti turimo akcijų paketo akcijas, viršijančias nustatytą ribą“.

2. Regulamentul CNVM nr. 1/2006 privind emitenții și operațiunile cu valori mobiliare (CNVM reglamentas Nr. 1/2006 dėl emitentų ir vertybinių popierių sandorių)

2 straipsnio 3 dalies j punktas

„(3) Pagal Įstatymo Nr. 297/2004 2 straipsnio 1 dalies 23 punktą, kol neįrodyta priešingai, laikoma, kad sutartinai veikia, *inter alia*, šie asmenys:

<...>

j) asmenys, kurie sudarė ar sudaro su kapitalo rinka susijusius arba nesusijusius ekonominius sandorius“.

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 *ROMENERGO* buvo emitento *SIF BANAT CRIȘANA S.A.*, kurio akcijomis prekiaujama kapitalo rinkoje, akcininkė, turinti 4,55498 % balsavimo teisių, suteiktų bendrovėje turimomis akcijomis.
- 2 Vėliau pagal dalinio skaidymo sąlygų projektą visos šios akcijos buvo perduotos *ARIS CAPITAL S.A.*
- 3 2014 m. kovo 18 d., remdamasi specializuotos direkcijos analize ir per 2014 m. kovo 18 d. posėdį priimtu sprendimu, ASF nusprendė priimti šiuos atskirus sprendimus:
 - i) 2014 m. kovo 18 d. ASF sprendimą Nr. A/209, kuriame nutariama, kad: „pagal Įstatymo Nr. 297/2004 2 straipsnio 1 dalies 22 punkto a ir c papunkčius bei 23 punkto a ir c papunkčius, siejamus su Reglamento Nr. 1/2006 2 straipsnio 3 dalies j punktu ir Instrukcijos Nr. 6/2012 3 straipsnio 2 dalies f punktu, laikoma, kad XV, YW, ZX ir bendrovės *S.C. ROMENERGO S.A.*, *SMALLING LIMITED* bei *GARDNER LIMITED*, įgydami ir turėdami *SIF Banat Crișana S.A.* akcijų, veikia sutartinai“;
 - ii) 2014 m. kovo 18 d. ASF sprendimą Nr. A/210, kuriame nurodoma, kad: „*S.C. DEPOZITARUL CENTRAL S.A.* [pagrindinė Rumunijos finansų rinkos įstaiga, užtikrinanti kompensavimą, biržos sandorių užbaigimą bei bendrovių-emitentų registro tvarkymą] yra įpareigojama imtis būtinų priemonių, kad savo registruose įrašytų, jog naudojimąsi balsavimo teisėmis, suteiktomis *SIF BANAT CRIȘANA S.A.* akcijomis, kuriomis viršijami 5 % balsavimo teisių ir kurios priklauso XV, YW ir bendrovėms *S.C. ROMENERGO S.A.*, *SMALLING LIMITED* bei *GARDNER LIMITED*, yra sustabdytas“;
 - iii) 2014 m. kovo 18 d. ASF sprendimą Nr. A/211, kuriame nurodoma, kad: „*SIF Banat Crișana S.A.* valdyba yra įpareigojama imtis būtinų priemonių, kad grupė, sudaryta iš akcininkų XV, YW, *S.C. ROMENERGO S.A.*, *SMALLING LIMITED* ir *GARDNER LIMITED*, kurie laikomi veikę sutartinai su emitentu *S.I.F. BANAT CRIȘANA S.A.*, negalėtų naudotis akcijų, turimų pažeidžiant Įstatymo Nr. 297/2004 (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) 286bis straipsnio 1 dalį, suteiktomis balsavimo teisėmis“.
- 4 Kaip matyti iš atskirų nurodytų sprendimų turinio, pagal Įstatymo Nr. 297/2004 2 straipsnio 1 dalies 22 punkto c papunktį bei 23 punkto a ir c papunkčius, kartu remiantis Reglamento Nr. 1/2006 2 straipsnio 3 dalies j punktu, laikoma, kad *S.C. ROMENERGO S.A.* sutartinai veikė su XV, YW ir bendrovėmis *SMALLING LIMITED* bei *GARDNER*.
- 5 Remiantis tuo, kas nustatyta, ASF nusprendė, kad:
 - i) akcininkai, kurie laikomi veikę sutartinai, remdamiesi proporcingumo principu, per 3 mėnesių laikotarpį privalo perduoti jiems priklausančias

bendrovės-emitento akcijas taip, kad visų subjektų turimos akcijos neviršytų 5 % įstatyme numatytos ribos;

ii) *Depozitarul Central* privalo sustabdyti subjektų, kurie laikomi veikę sutartinai, teisę naudotis 5 % ribą viršijančiomis balsavimo teisėmis, o bendrovės *SIF BANAT CRIȘANA* valdyba turi imtis būtinų priemonių, kad suinteresuoti subjektai nesinaudotų akcijų, turimų viršijant įstatymu nustatytą ribą, suteiktomis balsavimo teisėmis.

- 6 Apeliantės pateikė administracinį skundą dėl kitos apeliacinio proceso šalies, kuriuo prašoma:
 1. panaikinti CNVM reglamento Nr. 1/2006 dėl emitentų ir vertybinių popierių 2 straipsnio 3 dalies j punkto nuostatas;
 2. panaikinti 2014 m. gegužės 22 d. ASF sprendimą Nr. A/419 dėl prieš tai pateikto skundo dėl CNVM reglamento Nr. 1/2006 dėl emitentų ir vertybinių popierių 2 straipsnio 3 dalies j punkto nuostatų.
- 7 *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas, Rumunija) kaip nepagrįstus atmetė tiek apeliančių pateiktą skundą, tiek kitos apeliacinio proceso šalies pareikštą prieštaravimą dėl suinteresuotumo pareikšti ieškinį nebuvimo.
- 8 Bukarešto apeliacinio teismo sprendimą apeliantės apskundė *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Aukštasis Kasacinis Teismas, Rumunija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.
- 9 Vėliau jos paprašė, kad minėtas teismas pateiktų Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 10 Viso proceso tiek administracinėje, tiek teisminėje institucijoje metu apeliantės tvirtino, kad CNVM reglamento Nr. 1/2006 2 straipsnio 3 dalies j punktas yra neteisėtas, kadangi juo, visų pirma, pažeidžiamas laisvo kapitalo judėjimo principas.
- 11 Pasak apeliančių, Įstatymo Nr. 297/2004 286bis straipsniu, kuriuo nustatoma 5 % turimo kapitalo akcijų riba, sukuriama Europos teisės aktuose atitiktoms neturinti situacija, nes Europos teisės aktų leidėjas nenumatė nacionaliniam teisės aktų leidėjui galimybės teisės aktuose nustatyti, kiek galima įgyti bendrovės kapitalo akcijų, kuriomis leidžiama prekiauti reguliuojamoje rinkoje. Be to, apeliantės teigia, kad Sąjungos teisėje sąvoka „sutartinis veikimas“ yra išimtinai susijusi su privalomo perėmimo pasiūlymo teisiniu institutu, kadangi teisės aktų leidėjas mano, kad sutartinai veikia kontroliuojami asmenys ar kitus asmenis kontroliuojantys asmenys, kurie kartu teikdami pasiūlymą siekia perimti bendrovės-emitento kontrolę arba ją sužlugdyti. Europos Sąjungos teisė

Direktyvos 2004/25/EB 2 straipsnio 2 dalyje numato tik vieną tokio pobūdžio prezumpciją, t. y. kito asmens kontroliuojamų asmenų atveju, kuomet įgyta balsavimo teisių dauguma.

- 12 Konkrečiai pagal Direktyvos 2001/34/EB 87 straipsnį, kuri pakeitė Direktyvos 2004/109/EB 2 straipsnio 1 dalies f punktą, sutartinio veikimo prezumpcija grindžiama tuo, kad akcininkas kontroliuoja bendrovę-emitentą, joje turėdamas balsavimo teisių daugumą, teisę kontroliuoti ar atšaukti vadovaujančiųjų ir priežiūros įstaigų narių daugumą ar pagal su kitais bendrovės akcininkais arba nariais sudarytą sutartį tiesiogiai kontroliuodamas akcininkų ar narių balsavimo teisių daugumą.
- 13 Atsižvelgdamos į tai, apeliančios tvirtina, kad Sąjungos teisė jokių būdu nenumato galimybės nustatyti sutartinio veikimo prezumpcijos, bendrai remiantis „ekonominėmis“ priežastimis. Taip pat nepripažįstama ir tai, kad sutartinis veikimas bendrai grindžiamas vien tik asmenų, t. y. dalyvaujančių subjektų, kurie, sudarydami ekonominius sandorius, naudoja tos pačios kilmės ar skirtingų subjektų finansinius išteklius, buvimu. Be to, pagal apeliančių pateiktą aiškinimą CNVM reglamento Nr. 1/2006 2 straipsnio 3 dalies j punkte numatyta sutartinio veikimo prielaida negali egzistuoti be privalomos sąlygos – akcininko siekio įgyti emitento kontrolę.
- 14 ASF prieštarauja ir tvirtina, kad Reglamentu Nr. 1/2006 nustatytos sutartinio veikimo prezumpcijos visiškai atitinka Sąjungos teisės nuostatas ir neapsiriboja perėmimo pasiūlymo prielaida.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 15 Prašoma nustatyti, ar Įstatymo Nr. 297/2004 286bis straipsnio 1-4 dalimis tiek, kiek jomis Rumunijos investiciniame fonde (SIF) apeliančioms draudžiama turėti daugiau kaip 5 % akcijų, suteikiančių balsavimo teisę, pažeidžiama pagrindinė teisė į laisvą kapitalo judėjimą (SESV 63 straipsnis) bei ar šie teisiniai apribojimai yra proporcingi ir būtini teisėtam viešosios politikos tikslui pasiekti.
- 16 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo Direktyvos 2004/25/EB 2 straipsnio 1 dalies d punktą bei 2 straipsnio 2 dalį ir Direktyvos 2001/34/EB 87 straipsnį, kuri pakeitė Direktyvos 2004/109/EB 2 straipsnio 1 dalies f punktą.
- 17 Šis teismas taip pat nurodo 1999 m. spalio 14 d. Sprendimą *Sandoz GmbH* (C-439/97, EU:C:1999:499), kuriame Teisingumo Teismas išaiškino, kad su laisvu kapitalo judėjimu susijusios Sutarties nuostatos veikia tiesiogiai ir turi būti teisės aktų leidėjo ir Sąjungos valstybių narių teismų pripažįstamos, ir primena, kad pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją išankstinio administracinio patvirtinimo sistema atitinka proporcingumo principą, jei ji grindžiama objektyviais ir nediskriminuojančiais kriterijais, kurie susijusioms įmonėms yra

žinomi iš anksto, ir jei visiems asmenimis, kuriems daro poveikį tokia ribojanti priemonė, yra prieinama teisių gynimo priemonė.

- 18 Teisingumo Teisme proporcingumo principu buvo remtasi, nagrinėjant daugelį su tam tikrų Sutartyje įtvirtintų pagrindinių teisių, visų pirma, teisės į laisvą kapitalo judėjimą, pažeidimų susijusių bylų, kuriose Teisingumo Teismas išaiškino, kad Sutartyje įtvirtintą pagrindinę teisę varžančia priemone turi būti siekiama teisėto tikslo ir, kiek tai susiję su atitinkamos pagrindinės teisės apribojimo būdu, neturi būti viršijama tai, kas būtina numatytam tikslui pasiekti.
- 19 Pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją būtina įvertinti, ar teisinės priemonės, nurodytos 286bis straipsnio 1-4 dalyse, yra proporcingos siekiant teisėto teisės akto tikslo, ar investuotojai yra tinkamai informuoti ir ar jiems yra prieinama teisių gynimo priemonė, kuriomis galėtų užginčyti reikalavimus, kuriais jie pernelyg apsunkinami.
- 20 *SIF Banat Crișana SA* bei kitos Įstatymu Nr. 133/1996 įsteigtos investicinės bendrovės yra akcinės bendrovės, kurių akcijos po masinio privatizavimo proceso, dėl kurio teisės aktų leidėjas siekė numatyti, kad didžiausia turimų akcijų vertė neviršytų 5 % (pradžioje – 1 %) bendrovės kapitalo ir kad, net ir pasibaigus privatizavimo procesui, ši vertė būtų išlaikyta, visiškai priklauso privatiems investuotojams. Be to, buvo įvesti apribojimai, kai akcijos įgyjamos ar turimos veikiant sutartinai; ASF Reglamento Nr. 1/2006 2 straipsnyje išvardijus tam tikrus atvejus, jie buvo pripažinti sutartinio veikimo prezumpcijomis.
- 21 Taigi kyla klausimas, ar su privatizavimo procesais susiję turimo akcijų paketo apribojimai, kuriuos valstybės nustato privatinės teisės reglamentuojamiems subjektams, pažeidžiamas laisvas kapitalo judėjimas ir ar laikoma, kad pažeistas laisvo kapitalo judėjimo principas privačių bendrovių, kurios yra privatizuotos jau maždaug 20 metų ir nelaikomos strategiškai svarbiomis, atveju įstatymu (kaip reglamentuojama Įstatymo Nr. 297/2004 286bis straipsnyje ir vėlesniuose teisės aktuose) įvedus apribojimus, kad, veikiant savarankiškai ar kartu su kitais asmenimis, turimas akcijų paketas būtų ne didesnis kaip 5 % bendrovės kapitalo.